ప్రేమ చిత్రము

పెమ్మరాజు రాజగోపాలముగారు బి.ఏ., సారస్వత సమాజము

౧

నాకు చిన్నతనమునుండీ చిత్రలేఖనమందే సరదా. ఒక గొప్ప చిత్రకారుడిని కావాలనీ విఖ్యాతిచెందాలనీ కాదుగాని, కాలవాహినీప్రవాహములో పడి కొట్టుకొనిపోకుండా శాశ్వతముగా నిలచి జీవకళ ఉట్టిపడేలాగు చిత్రరచన చేయాలని అభిలాష. చిన్నతనమునందే యేవో కొన్ని కొన్ని బొమ్మలు వేసేవాడననీ, అప్పుడప్పుడు మంచి మంచి బొమ్మలుకూడా గీసేవాడననీ మావాళ్లుకూడా చెప్పుతూ వుండేవారు.

కొంచెము పెద్దవాణ్ని అయినతరువాత స్కూలులో ప్రవేశించ పెట్టారు. అందరికంటె డ్రాయింగు క్లాసులో నేనే బొమ్మలు బాగా వేసేవాణ్ణి. ఓమాటు చెట్టుమీదవున్న కోతిపిల్ల బొమ్మ బాగా వేసానని మా మేస్టరు నన్నెంతో మెచ్చుకొని మంచి చిత్రకారుణ్ణి అవుతానని చెప్పేడు. అది నా కింకా జ్ఞాపకము.

విద్యా సంపాదనపూర్తి అయినతర్వాతకూడా నాకు ఉద్యోగముమీద మనసు పోనలేదు. చిత్రరచనాభ్యాసముచేస్తూ కళోపాసకుడనై వుందామనుకొని అదే నిశ్చయం చేసుకొన్నాను.

అప్పుడు నాకు యిరవై సంవత్సరములకంటే యెక్కువ వయస్సుండదు. తండ్రి గతించినాడు. అయిననూ మాకన్నవస్త్రాలకి లోపము లేదు. గౌరవమైన స్వతంత్రజీవనము చేయడానికి తగిన ఉపపత్తి లేకపోలేదు.

కాని యౌవనోదయముతోపాటు నామనస్సులో విచిత్రభావోదయంకూడా అయింది. అప్పటికప్పుడే—భారతిలో పడకపోయినా—ఆంధ్రదేశములో నా చిత్రములందేదో కొంచెముఅభిమానము ఆదరణా ప్రారంభమైనవి.

ఆకారణముచేత నాయౌవనాశాహృదయం మరింత వుప్పొంగ నారంభించింది. నిరంతరము నూతనదేశాటనం చేయాలనే కోరిక మెండయినది. వివిధదేశాలకి పోవడము, అక్కడవుండే ప్రకృతిసౌందర్యము చూచి ఆనందాతిశయం పొందడము, అనేక రీతులుగావుండే మానవస్వభావసౌందర్యాలు పరిశీలించడము నాకు మామూలై పోయింది. ఆదర్శప్రాయమై, సౌందర్యతత్వము ప్రకటించే కళయేదో అదే ప్రకటించాలని నామతమైపోయింది. ఏది సంపూర్ణముగా సుందరమై వుంటుందో అదే సత్యమైనదని నావూహ. శివము, సుందరమూ, సత్యమూ అయినదానిలో మాలిన్యము వుండదని నా నిశ్చితాభిప్రాయము.

అందుచేత ఏతావు సౌందర్యానికి ఆటపట్టో అక్కడికల్లా నే పోయేవాణ్ణి.

ఈలాగువుండగా దక్షిణదేశయాత్ర చేయాలనిబుద్ధి పుట్టింది. అక్కడ శిల్పకళాభిలాష మెండని వాడుక. అందుచేత బయలుదేరి ముందుగా చెన్నపట్నము వెళ్లేను.

౨

నేను చెన్నపట్నముచేరి సుమారు ఆరుమాసము లైంది. ఆ మహాపట్నములో చాలా ఆనందముగావుండేది. రోజూ బీచికి పోయేవాడిని.

ఒకనాడు. సాయంత్రసమయము అయింది. ప్రశాంతసౌమ్యసౌవర్ణసంధ్యా రాగము పడమటివైపున ప్రకాశించుతోంది. ట్రిప్లికేను బీచికిపోయి సముద్రానికి బాగా సమీపానవున్న యిసుక తిన్నెమీద కూర్చున్నాను.

సముద్రతరంగాలు ఒకదానికంటె మరొకటి సముత్తుంగమై వచ్చి పడుచున్నవి. చిన్న చిన్న బాలికాబాలకులు ఆకెరటాలతో ఆటలాడుకొనుచున్నారు. తమిళ సాంప్రదాయానుసారముగా అక్కడ కనేకమంది స్త్రీపురుషులువచ్చి కూర్చున్నారు. మనోహరమైన ఆదృశ్యము తిలకిస్తూ నామనస్సు అనిర్వాచ్యమైన ఆనందము అనుభవిస్తోంది.

ఇంచుకసేపు నిమీలితనేత్రుడనై మళ్లీ కళ్లు విప్పి చూచేసరికి నావైపున కెవ్వరో ముగ్గురు మనుష్యులు వస్తూవున్నారు. అందులో ఇరువురు స్త్రీలు, ఒక పురుషుడూ వున్నారు. ఆ పురుషునిదంతా పాశ్చాత్య వేషం. ఆంధ్రుడో, అరవవాడో నిర్ణయింప వీలులేకున్నది.

ఆ స్త్రీలలో నొకతెకు ముప్పదివత్సరాలు పైబడినట్లుంది. చాలా సుందరి. రెండవ యువతికి పదునెన్మిది వసంతాలు గడచివుండాలి అనుకొన్నాను. అలాంటి జగదేక సౌందర్యము నేనెక్కడా చూడలేదనే చెప్పాలి.

ఆయువతి వచ్చుచున్నంతవఱకూ చంచలముకాని విద్యుల్లతాసముదాయము తీగకట్టినట్టుగావుంది. ఆమెనుండి ఒకవిధమగు దివ్య తేజముబయలు దేఱినన్ను కూడా ముంచెత్తుచున్నట్లుగా తోచింది. వారువచ్చి నాకించుక సమీపాన కూర్చున్నారు. నే నాయువతి వైపట్టే ముగ్ధుడనై చూస్తూ వుండిపోయాను.

ఆమె వాలుజడ దట్టమై, దీర్ఘమై, నీలమై వెనుక వ్రేలాడుతోంది. వేణి అగ్రమున మల్లెపూలబంతి పెట్టుకొంది. జడచివర కట్టిన పూదారంగు రిబ్బను చాలా సొగసుగావుంది. గుబురులు గుబురులుగావున్న ముంగురులను రెండువైపులా రవ్వలుదాపిన హెయిరుపిన్నులు గ్రుచ్చుకొంది. వికసితసరోరుహసదృశసుందరవదనమండలము శోభాప్రపూర్ణముగావుంది. అతివిశాలరమణీయసువర్ణశతపత్రాలు రెండు తీసికొనివచ్చి ఆయువతి మాధురీమయనేత్రాలుగా అతికి, సువర్ణోదకములో ముంచి మెరుపుచాయలు సంతరించిన తిలపుష్ప మొకటి ఆమె నాసికగాతీర్చి, పైన నీలాలపట్టుకుచ్చులు కన్నుబొమ్మలుగా కట్టి, తన అపూర్వసౌందర్యనిర్మాణసామర్థ్యము సృష్టికాంత ప్రకటించి వుండాలి. ఆయువతి ఆయతనేత్రాలువిప్పి నీలాలచాయలు తోరణాలు కట్టేలాగు ఏవైపుచూస్తే ఆవైపల్లా ప్రపూతమై పోతోంది.

సుందరసమున్నతపీనవక్షమూ, అతి మృదులములై యించుక మాంసలములై లావుతేఱిన బాహుయుగళమూ, బహు ఆకర్షణీయముగావున్న సుందరజఘనమండలమూ, ఉత్తరదక్షిణఅమెరికాలమధ్య కనపడీ కనపడకుండా వుండే భూసంధిలాంటి సూక్ష్మమధ్యమూ కనువిందుచేయుచున్నవి.

మెడలోని సువర్ణహారాలూ, వంకులుతీర్చిన వడ్డాణము, భుజమూలమున బ్రూచి తప్ప ఆమెకు యితరాభరణములు లేవు. వారేమియో ప్రసంగించుకొనుచూ మధుర సల్లాపమున మునిగియుండిరి. ఆమె నావైపు చూచినదో లేదో నేను చెప్పలేను. కాని అప్పుడప్పుడు చూస్తోందనే నావూహ. వారి వేషములనుపట్టి వారాంధ్రులే అయివుంటారనుకొన్నాను. ఆ ముగ్గురికెట్టి సంబంధము వుందో నాకు తెలిసికొనేటందుకు వీలు లేకుండా వుంది. ఆ పురుషుని కామె కూతురో మరదలో అయివుంటుందనుకొన్నాను. వారి చనువునుపట్టి పుత్రికయే అయివుండాలనుకొన్నాను.

అవి శుక్లపక్షశర్వరులు. చంద్రదర్శనము కాగానే సాగరము కల్లోలిత్రోల్లోలములతో పొంగిపోతోంది. ఆకదలుతూవున్న తరంగాలమీది చంద్రికాసముదాయము మిలమిలా మెఱసిపోతోంది. తరంగానికి తరంగానికీ మధ్య రజితసారమో పాదరసమో పాకిపోతోంది.

వారలానే కూర్చున్నారు. ఆమె సౌందర్యానికి అర్చనచేస్తూ నేనూ అక్కడే వున్నాను. అదివొక స్వర్గీయరంగము. ఎదురుగుండా సౌందర్యదేవీమూర్తి సాక్షాత్కారము. నేను ధ్యానయోగములో మైమఱచి వున్నాను.

నేనుమరల ధ్యానముద్ర సడలించుకొని చూచేసరికి వారు ముగ్గురు వెళ్లిపోవుచున్నారు. వారెక్కడకు పోతారో చూడాలని నాకు బుద్ధిపుట్టింది. అందుచేత వారి వెనువెంటనే నేను బయలుదేరాను.

వాళ్లు బీచిమీదనుండి రోడ్డుదగ్గరకురాగానే వారికొఱకు మోటారుకారు సిద్ధముగావుంది. నేనూ వారిని సమీపించుసరికి వారు కూర్చున్న మోటారుకారు శరవేగమున పోవనారంభించెను.

నేను చేయునదిలేక ఆదేవీమూర్తిని ధ్యానించుకొనుచూ అక్కడనే నిలపడ్డాను. రోడ్డు చాలా సమ్మర్దముగావుంది. చివ్వునవచ్చి పోవుచున్న మోటారుకార్లకు, గుఱ్ఱపుబండ్లకు విధి విరామములేదు.

వెలిగింపబడిన విద్యుద్దీపికాసహస్రములచే పురమంతయు కాంత్యుజ్జ్వలమైవుంది. ఆకారు వెంటనంటి పోవాలనుకొని ఒకటాక్సీకారులోయెక్కి చాలాదూరము పోయాను. కాని మరల ఆకారును ఆనవాలు పట్టలేకపోయేను.

అట్లు కొంతదూరముపోయి చేయునదిలేక మరల టాక్సీదిగి వెఱ్ఱివానివలె తిరువళిక్కేణీ వీధులలో తిరుగ నారంభించినాను.

3

ఆకారు ట్రిప్లికేను వీధులలోనే మాయమైంది. కనుక వారి నివాసమాసమీపాననే వుండాలనుకొన్నాను. నామనస్సులో హత్తిపోయిన ఆయపూర్వసౌందర్యదేవతనే స్మరించుకొనుచూ ఈశ్వరదాసు సందులోవున్న నాబసకి చేరుకొన్నాను.

భోజనమైన తర్వాత భావభరమైన హృదయముతో కూర్చొని ఆమె దివ్యసౌందర్యము హృదయరక్తముతోనైన చిత్రించి నాజన్మ సార్థకము చేసికోవాలను

కొన్నాను. తక్షణమే ఆమెను ధ్యానించుకొని మనోవీథిని ఆ మధురాకృతి నిల్పుకొని చిత్రింప నారంభించేను. అట్లే రాత్రి చాలాసేపు గడిపినాను. అంతలో నిద్రవచ్చింది. ఆకలతనిద్రలో ఆమె విషయమగు ననేకస్వప్నములు కాంచినాను. ఆమరునాడు తెల్లవారగనే లేచాను. ప్రభాతసువర్ణారుణకాంతులతో ట్రిప్లికేను వీథులు ప్రకాశించు చున్నవి. నేను కాఫీతీసికొని మరల పిచ్చివానివలె ట్రిప్లికేను వీథులన్నియు తిరుగ నారంభించాను.

ఎంతగాలించినా ఆరూపవతి యుంకువ మాత్రము చిక్కలేదు. నాడంతయూ ఆమెను గూర్చియే చింతించుచుంటిని. నాకు ప్రపంచమంతా ఆమెమయముగానేవుంది. మరల సాయంకాలము కాగానే ట్రిప్లికేను బీచికిపోయాను. ఎప్పటిచోటే కూర్చొని వారి రాకకైదురు చూస్తూవున్నాను. కొంతసేపటికి మరల వారు ముగ్గురూకూడావచ్చి అక్కడే కూర్చున్నారు. అప్పటి మాఅవస్థ 'కాసెట్టి మెరియస్సు'లవలె వుంచనుకొన్నాను. అతిదీర్ఘమైన ఆవేణీభరమూ దానిమీద మల్లికాగుచ్ఛమూ, అతి రమణీయమైన ఆనెమ్మొగమూ, గులాబీ పెదవులలోని చిరునవ్వూ నన్ను మళ్లీ స్వర్గభువనవాసిని చేశేయి.

కాని నేను మాత్రము పరధ్యానములోలేను. ఆవేళ తప్పకుండా వాళ్ల వెన్నంటి పోయి వారి నివాసస్థలము కనుక్కోవాలని పట్టుదలగా వున్నాను.

ఏకారణముచేతో వారు ముగ్గురూకూడా లేచి వెందలకడ పోవుచున్నారు. వాళ్లకంటెముందుగానే లేచి వెళ్లి ఒక టాక్సీకారులో ఎక్కి సిద్ధముగావున్నాను. ముందు వాళ్లకారు, తర్వాత నాటాక్సీ. వారి కారు పోయిపోయి మైలాపూరులో శారదావిలాసు ముందాగింది. ఆమేడముందు ఆవరణయున్నది. దానిగోడమీద గోవిందరావు అడ్వకేటు అనివున్నది. ఆమేడ చుట్టూ చిన్నతోటకూడావుంది.

ఆకారులోనుంచి ఆముగ్గురూదిగి లోనికి పోయేరు. అప్పుడాయన యెవ్వరని ఆకారుడ్రైవరుని అడిగాను. ఆయనే గోవిందరావు గారని చెప్పాడు. స్త్రీలనుగూర్చి అడుగుట భావ్యముకాదని వూరుకొన్నాను.

కొంతసేపచ్చటనే తారాడి మరల వారెవ్వరూ కనపడని కారణముచేత యింటికి రావలసి వచ్చింది.

నాబసలోనికి రాగానే భోజనముచేసి మరల నామె చిత్రపటము లిఖించుట మొదలు పెట్టాను. కాని ఆమె సౌందర్యము సంపూర్ణముగా చిత్రించాలంటే రోజూ ఒక అరగంటసేపైనా ఆమె సమీపాని కూర్చొని రచనచేయాలనుకొన్నాను.

అది యెల్లా సాధ్యమవుతుంది. బాగా ఆలోచించాను. ఆమరునాడేపోయి మైలాపూరులో వారింటి సమీపానే ఒకగది ఆద్దెకు తీసికొని, అక్కడేవుండి చిత్రరచన మొదలు పెట్టాను.

౪

మైలాపూరులో ప్రవేశించినది మొదలు రోజూ రెండు మూడు సారులైనా తప్పకుండా నాకామె సందర్శన మవుతూవుండేది. రోజూ సాయంకాలమవు సరికి బీచికి పోతూవుండేవాణ్ని. అక్కడికామెకూడా తండ్రితోనూ తల్లితోనూ కలిసి వస్తూండేది. ఆమెపేరు కమలావతి అని ఆమెభర్త పేరు శ్యామలరావని అతను సీమలో బారెట్టు లా పరీక్ష చదువుతూవున్నాడనీ వారి నౌఖరులవల్ల తెలిసికొన్నాను.

ప్రతిరోజూ ఆమెను తిలకిస్తూవుండడమువల్ల నాసౌందర్యపిపాసమరింత హెచ్చి పోయింది. ఆమె సౌందర్యకిరణాలు గవాక్షముద్వారా యెప్పుడు ప్రవహిస్తాయా, ఆమె సుధావిలోకనము లెప్పుడు ప్రసరిస్తాయా అనే సదా వేచియుండేవాడిని.

నాకు సర్వకాలసర్వావస్థలలోనూ కమలావతి ధ్యానమూ, ఆమె చిత్రపటలేఖనమూ తప్ప మరేమీలేదు.

ఈమాదిరిగా చాలాకాలము గడిచిపోయింది. నాచిత్రపటములు క్రమక్రమముగా సుప్రసిద్ధములు కాజొచ్చినవి. గోవిందరావుకూడా నాపేరు విన్నాడు. ఒకనాడాయన నన్ను రమ్మని కబురంపినాడు.

ఆకబురు రాగానే అపరాధివలె కలత పడిపోయాను. నాచర్యఅంతా కనిపెట్టి కమలావతి ఆయనతోచెప్పివైచిందాఅనుకొన్నాను. ఏమయిన పెద్దమనిషి రమ్మని కబురుచేసినప్పుడు పోకుండా యెల్లాగు ఏమయినాసరే అని వెళ్లేను.

పాపము ఆయన వెళ్లగానే నన్ను చాలా గౌరవించాడు. నాచిత్రలేఖనా సామర్థ్యము కొనియాడి తనదీ తన భార్యదీ నిలువుచిత్రాలు వెయ్యాలని మంచిపారితోషికమిస్తాననీ చెప్పాడు. సుప్రసిద్ధులైన చిత్రకారులు సుందరరావుగారు వీరేఅని భార్యతోను కమలావతితోనూ చెప్పి పరిచయము కల్పించాడు. ఇంక నేమికావలెను? దేనికొఱకు పరి

తపించుచున్నానో అట్టివారందరి పరిచయము ప్రాప్తించినది. ఇదంతా నామేలు కొఱకే అని తలపోశేను.

అదిమొదలు నాకు వారి పరిచయము హెచ్చిపోయినది. వారింట జరుగు ప్రతి విందునకు నాకాహ్వానము వచ్చుచుండెడిది. గోవిందరావుగారు ఆయనభార్య కూడా నన్ను పుత్రప్రేమతో చూడసాగిరి. కమలావతికూడా నాతో చాలాచనువుగా మాట్లాడుతోంది. నేను వేసిన తన తల్లిదండ్రుల బొమ్మలకు ఆమె చాలా సంతోషించినది.

నారోజులు బహుఆనందంగా గడిచిపోతున్నాయి. ప్రతిరోజూ కమలావతి స్వర్గీయ సౌందర్యము సందర్శించడము, ఆ అనితరలభ్యసౌందర్యము పూజ్యభావములతో అర్చించ డమే నాకు ప్రధానకర్తవ్యములై పోయినవి. మధురస్వప్నములవలె దినములు గడిచిపోవు చున్నవి. జగదేకసుందరముగా నే నామె చిత్రము రచించుచున్నాను. అది నాప్రేమచిత్ర మగుటచే నిరుపమానముగా తయారవుతోంది.

*

వసంతవాసరములు హృదయానందకరములై పొడసూపసాగినవి. శారదావిలా సోద్యానమంతా నవకిసలయకుసుమపరిశోభితమైవుంది. కోకిలాకూజితములతో పుష్పవన మెల్ల మారుమ్రోగుచున్నది.

గోవిందరావు హైకోర్టుకి పోయాడు. ఆయనభార్య తనగదిలో నిద్రపోతోంది. ఉద్యానవనసమీపమునవున్న ఒకగదిలోని సోఫామీద కమలావతి విలాసముగా కూర్చొని ఒక నవల చదువుచున్నది. అప్పుడు నేనామె సమీపానికిపోయి నిలిచాను.

నాటి యామె మనోహరాకృతి చూచి తీరాలి. చక్కని నీలిచీర ధరించింది. క్రిందమెడ పొట్టిచేతుల పట్టుకంచుకము తొడిగియున్నది. ఆమె ముంజులసుదీర్ఘ నీల కుంతలములు పరిసరమెల్ల నైగనిగ్యములు వెదజల్లుచూ సోఫాపైనుండి క్రిందికి వ్రేలాడు చున్నవి. సుస్నిగ్ధసుందరలలాటనుమీద భావనాతరంగములు పోటు పాటు సూపు చున్నవి.

నన్ను చూడగానే ఆమె లేచి కూర్చొని "రండి దయచెయ్యండి" అని ఒకకుర్చీ చూపినది. నేను ఆమె చూపిన కుర్చీమీద కూర్చున్నాను. అప్పుడు మాకీప్రసంగము జరిగింది.

కమ:—మీరేమైనా క్రొత్త చిత్రాలు వ్రాసారామళ్లీ?

నేను:—ఈ మధ్య అంతగా వ్రాయుటలేదు. ఒక్క అపూర్వచిత్రము వ్రాయుటలో మునిగి వున్నాను..

కమ:—(మృదుహాసముతో) అది ఎవరిదండీ ?

నేను:—(సాభిప్రాయముగా) ముందు మీరే చూడగలరు.

కమ:—ఎల్లాగయినా కవులూ, చిత్రకారులూ అదృష్టవంతులండీ. వారి కీర్తి శాశ్వతమై నిలచివుంటుంది. వారు మృతజీవులు.

నేను:—ఉత్కృష్టమైన సంపూర్ణత కల దేదైనా నిలచి వుంటుంది లోకములో. పూజ్యతరమైన సౌందర్యము మాత్రము శాశ్వతముగా వుండదా?

ఆమాట వినుసరికి కమలావతి కపోలములమీద రోజాకుసుమకాంతు లినుమడించినవి. రమణీయనేత్రాలు బాగావిప్పి నా కేసిచూచి "ఒట్టిమాట. సౌందర్యము వేడి వంటిది. అగ్నితోపాటు వేడి చల్లారినట్లుగానే ప్రాయముతోపాటు సౌందర్యమూ పోతుంది. ఆమాటలువిని నేను—

అది నిజమే. కాని కవులూ చిత్రకారులూ శిల్పులూ సౌందర్యమును కూడా శాశ్వతముగా వుండునట్లు చేయకలరు.

అందు మీద కమలావతి నిజమేనా? అన్నది. నాచిత్రపటాగారమునకు రండు మీకు తార్కాణము చూపిస్తాను అన్నాను నేను.

అంతలో కమలావతితల్లి తొందరగా ప్రవేశించి "శ్యామలరావు వచ్చేడే" అన్నది. కమలావతి మొగము వికసితమైనది.

తత్క్షణమే శ్యామలరావాగదిలో ప్రవేశించాడు. రాగానే నన్నుచూచి వీరెవరన్నాడు. "ఈయన చాలాగొప్ప చిత్రకారులు. నీమామగారికి అభిమానపుత్రుడులా వున్నారు." అని ప్రేమ పురస్కృతముగా అంది. "ఆలాగా" అని అతడు నావైపు తీక్షణముగా, సాలోచనముగా చూచాడు. నేనుకూడా ప్రసంగము కల్పించుకొని "సీమనుంచి యిదేనా రావడ"మన్నాను. "ఔను" అని ఆతడన్నాడు. ముందు భోజనముచేయుదువుగాని రా అని కమలావతితల్లి అన్నది. వారిదగ్గిర శెలవు పుచ్చుకొని నా గదిలోనికి వచ్చేసాను.

౬

శ్యామలరావువచ్చి వారమురోజులు కావస్తోంది. నేను వారింటికి పోవుచునే ఉన్నాను. కాని కమలావతితో అంతగా ప్రసంగించుటలేదు.

ఒకనాడు. సాయంసమయము. ఆకాశము రక్తకాంతులతో నిండివున్నది. సముద్ర తరంగములపైనుండి మందపవనము వీతెంచుచున్నది. గోవిందరావూ శ్యామలరావూ కలిసి యెక్కడకో వెళ్లేరు.

అప్పుడామె కేమిబుద్ధి పుట్టినదో కాని కమలావతి తిన్నగా నాగదిలోనికివచ్చి "మీరు చూపెదనన్న తార్కాణము చూపెదరా?" అని అడిగింది.

నాటి యుదయమునకే ఆమెరూపము సంపూర్ణముగా చిత్రించియున్నాను. అందుచే నేను చిరునవ్వుతో ఆమె చిత్రపటముమీదనున్న ఆచ్ఛాదనము తొలగించినాను.

ఆ చిత్రపటమును తిలకింపగానే కమలావతి ఆశ్చర్యలజ్జాన్వితయై పోయినది. నేను మందహాసముచేయుచూ ఆమె ముఖవికాసము కనుగొనుచున్నాను. ఇంతలో దడాలున శ్యామలరావు నాగదిలోనికి వచ్చాడు.

మందహాసము చేయుచున్ననన్నూ ఆశ్చర్యముద్రలోనున్న కమలావతిని కుసుమ మాలాభ్యర్చితమైయున్న కమలావతీచిత్రపటమునూ క్షణక్షణమూ మారిపోవుచున్న ముఖలక్షణములతో చూచుచున్నాడు.

అప్పుడు నేను నిర్భయముతో "శ్యామలరావుగారూ! ఈ చిత్రపటమును నేను లోకములో సౌందర్యమునుకూడా శాశ్వతముచేయుటకు రచించాను. మీరేమి బహుమాన మిస్తారోకాని" అన్నాను. దానికి శ్యామలరావు "నేనూ కమలావతీ యీరాత్రి ఆలోచించి రేపు చెపుతాము" అని అవలకు వెళ్లాడు. కమలావతికూడా నావైపు కృతజ్ఞతాపూర్వకముగా చూచి వెళ్లిపోయినది. కాని ఆ యపూర్వసన్నివేశమున కేటికో నామనస్సు శంకింపనారంభించినది.

౭

తెల్లవారుసరికి గోవిందరావుగారి భవనమంతా రోదనముతో ప్రతిధ్వనించిపోతోంది. నేను ఖంగారుపడి వారింటికి పరుగెత్తేను. పోయి చూచుసరికి భయానకదృశ్యము నా కంటపడినది. కమలావతీశ్యామలరావు లిరువురూ ఏకశయ్యపై మరణించియున్నారు. కారణ మెవ్వరికీ తెలియదు. శ్యామలరావు జేబులోమాత్ర మొక ఉత్తరము దొరికింది. అందులో ఈవిధముగావుంది.

"మామగారికి—అపూర్వసౌందర్యఖనియైన మీకుమార్తెను నాకు వివాహము కావించి వున్నందుకు మీకు వేయి జన్మాలకీ కృతజ్ఞుడను. ఒకనికి పరిణయముచేసిన

తర్వాత భారతీయసాంప్రదాయానుసారముగా కన్య వరుని యిష్టానుసారము పోవలెనని మీా రెఱుగనిదికాదు. కొన్ని కారణాలచేత నాకూ కమలావతికి యిక యీాతనువులతో యీా జన్మకి సుఖములేదు. అందుచేతనే యీా జన్మకి యీా తనువులు వర్జించి ముందు జన్మలకేనా సుఖింపతలచి యిహలోకమును వీడిపోవుచున్నాము. దీని కితరు లెంత మాత్రమునూ బాధ్యులుకారు.

ఇట్లు

శ్యామలరావు."—

అంతా నాకర్థమైపోయినది. ఆతని కొందరకు విచారమును, ఔదార్యమునకు అపరిమితదుఃఖమును కలిగినవి. నా ప్రేమచిత్రము కమలావతీశ్యామలరావుల కకాల మరణ మిచ్చింది. అక్కడ నిలువలేక పోయాను. తత్క్షణము నాగదిలోనికిపోయి నా ప్రేమచిత్రము ముందు కూలబడిపోయాను.

కొంత సేపటికి లేచి కమలావతీచిత్రమునకు నమస్కరించి కన్నుల కద్దుకొని పెట్టెలో పదిలపఱచుకొన్నాను. "నా హృదయములో మాలిన్యములేదు. కమలావతి త్రికరణశుద్ధిగా నిర్దోష. శ్యామలరావులో మాత్రము తప్పేమి?" అని ఒకవిధమగు పిచ్చిలోపడ్డాను. ఎవరి తప్పేమిటి దైవసంకల్ప మిట్లాగున్నది. ఇది చిత్రకారుడనగు నావిషాద కథ.

మహిషాసురమర్దని

మల్లంపల్లి బుచ్చయ్యశాస్త్రిగారు

ఏకార్ణవంబైనయెడ మధుకైటభద్వయముచే బ్రహ్మ యెంతయును నొచ్చి
నిద్రాస్వరూపవౌ నిన్ను బ్రార్థించిన తద్దైత్యులను దైత్యదమనుచేత
శిక్షింపగాజేసి సృష్టిక్రియాహేతు మేదినిగా వాండ్ర మేదమునీట
వైచి విధాతకు వరము లొసగు నిన్ను వర్ణింప నెవ్వారి వశము? దేవి!

యంబ! గీర్వాణ సంసేవితాంఘ్రిపద్మ!
దుర్గ! హేలాపురాంతరస్తుత్యసద్మ!
వరజల్లావహారీశ్వరవశ్యదార!
మహిషదానవ దుర్వారమదవిదార!